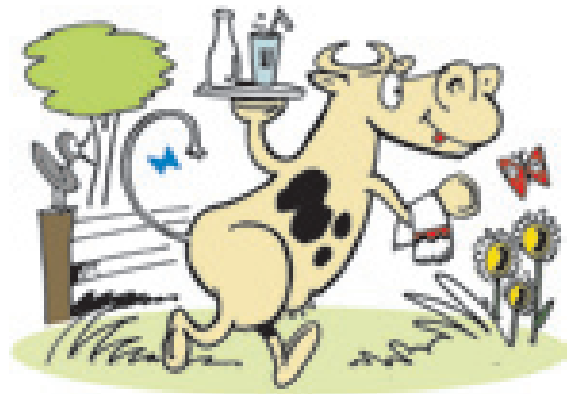

Melk van Hier, da's meer plezier

...voor weidevogels, landbouwers en consumenten. Of dat hopen we toch in de toekomst te kunnen zeggen. We onderzoeken nog tot eind 2013 welke kansen en knelpunten er zijn om Melk van Hier op de markt te brengen. Melk van Hier wordt lokaal geproduceerd door landbouwers uit de Noorderkempen met extra aandacht voor natuur- en landschapswaarden. Consumenten die melk van hier drinken betalen een eerlijke prijs aan de lokale landbouwers én ondersteunen hen om het open landbouwlandschap en de weidevogels van de Noorderkempen te beschermen.

Wat denk jij van Melk van hier?

Deel je ideeën met ons via onze website www.rldevoorkempen.be, neem deel aan onze mini-enquête voor consumenten of voor melkveehouders of kom oplossingen aandragen op ons praatcafé op donderdag 21 november, 19u30 in Zaal Casino (Kolonie 32, 2323 Wortel-Hoogstraten).

Inschrijven kan bij leen.gielis@rlkgn.provant.be.

Een initiatief van

Dit initiatief kadert binnen een overkoepelend project draagvlakverbreding Landbouw & Milieu van de Vlaamse overheid. Met de steun van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie, het Departement Landbouw en Visserij, de Vlaamse Landmaatschappij en het Agentschap voor Natuur en Bos

Waterconservering

Feestelijk Toonmoment 22 oktober 2013

Landbouwers in Wuustwezel, Essen, Brecht en Kalmthout zorgen voor waterreserves door stuwpeil-beheer. De landbouwers dachten zelf mee na over geschikte locaties en zorgden voor de plaatsing van de stuwtjes. Met de stuwtjes zorgen zij nu voor een vertraagde afvoer of voor het ophouden van regenwater in de perceelsgrachten. Hierdoor blijft het water langer beschikbaar voor de teelt en kan het ook infiltreren in de bodem en daar de reserves aanvullen. Bovendien zorgt de vertraagde afvoer voor minder wateroverlast in lager gelegen gebieden. Op die manier leveren de landbouwers een blauwe dienst aan de maatschappij.

Graag willen we de landbouwers op **22 oktober om 15.00** uur in het gemeentemagazijn van Essen, Heuvelplein 23, bedanken voor die blauwe dienst en hen tijdens een feestelijk toonmoment een deelnemersplaquette overhandigen. Van harte welkom!

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland!

Oude bossen van de Antwerpse Kempen

Excursies

De Antwerpse Kempen is een regio die vooral bekend staat om zijn duinen, heiden en dennenbossen. Maar is dat altijd en overal zo geweest? En hoe zag de streek er in het verleden dan wel uit? Welke eeuwenlange natuurlijke en culturele processen hebben dit landschap gekneed tot wat het vandaag is?

In samenwerking met Kris Verheyen (Ugent), snuisterde Sara Adriaenssens (VUB/Ugent) in oude archieven. Ze trok het veld in, op zoek naar getuigenissen, kaarten, oude foto's en zichtbare overblijfselen van menselijke activiteiten in het bos. Het boek levert ook inzichten voor het hedendaagse bos- en landschapsbeheer en is bijgevolg een onmisbaar werk voor beheerders en beleidsmakers. Bovendien is dit een interessant kijk- en leesboek voor iedereen met een hart voor historische landschappen. Je kan het boek vinden in een Standaard boekhandel bij u in de buurt.

Naar aanleiding van de uitgave van dit boek zullen er in het najaar ook een aantal **excursies plaatsvinden**:

20 oktober:
Zoerselbos, Zoersel
Vertrek aan het bezoekerscentrum om 14u

27 oktober:
Grotenhoutbos, Vosselaar
Vertrek aan hoofdingang (De Breem), uur wordt nog bekend gemaakt via www.rlkgk.be

3 november:
Peerdsbos, Brasschaat
Vertrek aan het einde van de Peerdsbosbaan om 14u

Beste lezer,

De herfst is weer gearriveerd. Een seizoen waar weer heel wat op het programma staat in de Voorkempen. Maar ook de afgelopen maanden hebben we niet stilgezeten.

In juni was Regionaal Landschap de Voorkempen gastheer voor alle 16 Vlaamse Regionale Landschappen. Het werd een zonnige lentedag waarop ongeveer 140 personen uit heel Vlaanderen afzakten naar Zoersel om ideeën en kennis uit te wisselen. Na de interessante plenaire sessie volgden verschillende workshops over specifieke en in de namiddag konden de gasten kennis maken met de mooie streek van de Voorkempen. In tegenstelling tot de "Dag van de Regionale Landschappen" viel onze "Dag van de turf" letterlijk in het water. Ondanks het gure weer trotseerden toch nog een 80-tal dappere fietsers de regen tijdens deze fietshappening. De vele vrijwilligers die paraat stonden bleven enthousiast tot op het einde. Ben je een liefhebber van de turfgeschiedenis in onze streek? Dan is de heruitgave van het boek 'Verdwenen Venen' een must om in huis te halen. Het al lang uitverkochte boek van K. Leenders onderging een facelift en werd voorzien van nieuwe historische gegevens. Op 22 november wordt deze heruitgave officieel voorgesteld aan het grote publiek. Wil je nu al meer te weten komen over de turfwinning, sla dan snel de krant open en ontdek een waardevol stukje geschiedenis van deze streek.

De striprouwe was de sensatie van de zomer. Deze meerdaagse fietstocht voert je door 7 gemeenten van de Voorkempen en laat je kennis maken met de striphelden in deze regio. In samenwerking met de gemeenten Brecht en Wuustwezel werkten we een themalus op de striprouwe uit die de naam "Stripspoorlus" meekreeg.

Voor de vijfde keer genoten 600 picknickers van onze jaarlijkse Zomerpicknick. Dit jaar waren we welkom op het Kloosterdomein van het College van Essen voor een echte biopicknick bij prachtig zomerweer. We lichten nu al een kleine tip van de sluijer: volgend jaar strijken we voor de Zomerpicknick neer in Malle op het domein van de Renesse.

Naar aanleiding van het boek 'Oude Bossen van de Kempen' organiseren we dit najaar een excursie-

reeks rond deze 3 oude historische bossen. Trek je stapsschoenen aan en ontdek het verleden van het Peerdsbos, Zoerselbos en Grotenhoutbos. Krijg je niet genoeg van de herfst in het bos, dan is er van 13 tot 20 oktober ook nog altijd de "Week van het Bos" waar je kan deelnemen aan tal van activiteiten in heel Vlaanderen. Er valt in elk seizoen dus heel wat te beleven. Kijk en ontdek in deze krant wat het mooie najaar te bieden heeft in de Voorkempen.

Veel leesplezier,
Rik Röttger
Voorzitter
Gedeputeerde voor Leefmilieu

Meer weten?

www.rldevoorkempen.be

Schrijf je nu in op onze nieuwsbrief via info@rldevoorkempen.be

Like us op Facebook, je vindt ons onder **Regionaal Landschap de Voorkempen**

Deze landschapskrant digitaal ontvangen? Stuur dan een mailtje naar info@rldevoorkempen.be met als onderwerp: Ja, ik ontvang graag de landschapskrant digitaal.

Regionaal Landschap de Voorkempen

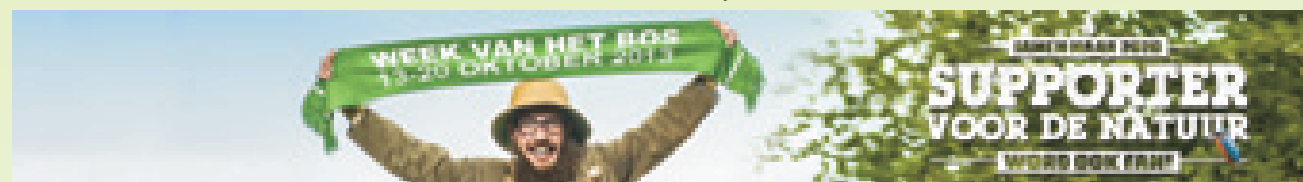
... is een **streek** gekenmerkt door een zeer gevarieerd landschap met bossen, natuurgebieden, beekvalleien, heidegronden, uitgestrekte landbouw gebieden, en heel wat waardevol historisch erfgoed zoals kastelen en forten.

... is een **samenwerkingsverband** tussen de Vlaamse Overheid (Agentschap voor Natuur en Bos, Agentschap Onroerend Erfgoed), de provincie Antwerpen, 16 aangesloten gemeenten en tal van verenigingen uit de sectoren natuur, landbouw, jacht, toerisme en recreatie.

... **werkt aan** de bescherming en het beheer van het **landschap** van de Voorkempen en het vergroten van draagvlak voor natuur- en landschapszorg.

13 oktober - 20 oktober Week van het bos

Vanaf 13 oktober duiken we weer de Vlaamse natuur in tijdens de Week van het Bos. In heel Vlaanderen kun je dan deelnemen aan 1.001 activiteiten en supporteren voor onze natuurdoelen. Voor een activiteit bij u in de buurt, surf naar www.weekvanhetbos.be

17 december Heggen leggen

De techniek van heggen leggen werd in onze streken meer dan tweeduizend jaar lang toegepast. Dit vooral om alleenstaande boerderijen tegen indringers te beschermen en rond weilanden om het vee op het perceel te houden. Bovendien waren deze heggen een belangrijke leverancier van hakhout, geriefhout, vruchten en kruiden. Door de komst van prikkeldraad en rasterdraad zijn veel heggen echter verdwenen en aan het onderhoud van oude en recent geplante heggen wordt niet veel aandacht meer besteed.

Geïnteresseerd in hoe je een heg moet leggen? Schrijf je dan in via www.inverde.be/cursus/1336

Wanneer? dinsdag 17 december 2013 van 8u30 tot 15u30
Waar? Boudewijnlaan, 16 Brecht

Voor de volledige activiteitenkalender, neem een kijkje op onze website: www.rldevoorkempen.be

Colofon
De Landschapskrant is een uitgave van het Regionaal Landschap de Voorkempen vzw.
V.u.: Ines Van Limbergen, Regionaal Landschap de Voorkempen vzw, Kasteeldreef 55, 2980 Zoersel, T 03 312 87 11, info@rldevoorkempen.be, www.rldevoorkempen.be

Oplage: 178 000 ex. Redactie : RL de Voorkempen vzw. Lay-out: SeenDesign.be, Druk: Gedrukt met biologische inkt op FSC-gecertificeerd papier

De Landschapskrant wordt gratis verspreid bij alle inwoners van deze gemeenten en van de districten: Deurne, Berendrecht, Zandvliet en Lillo van de stad Antwerpen. Het Regionaal Landschap wordt financieel gesteund door de Vlaamse Overheid (Agentschap voor Natuur en Bos, Onroerend Erfgoed), Provincie Antwerpen, de stad Antwerpen, de gemeenten Brasschaat, Brecht, Essen, Kalmthout, Kapellen, Malle, Ranst, Schilde, Schoten, Stabroek, Wijnegem, Wommelgem, Wuustwezel, Zandhoven en Zoersel.

Bekijk ook de fotoreportage op onze facebook-pagina!

In beeld

Zomerpicknick

Was jij erbij?

Na 5 edities begint de Zomerpicknick een zomerse klassieker te worden in de Voorkempen. Dit jaar waren we te gast in het kloosterdomein aan het College van Essen. Met 600 picknickers en dubbel zoveel bezoekers genoten we in het zonnetje van deze unieke locatie en tal van activiteiten en kinderanimatie!

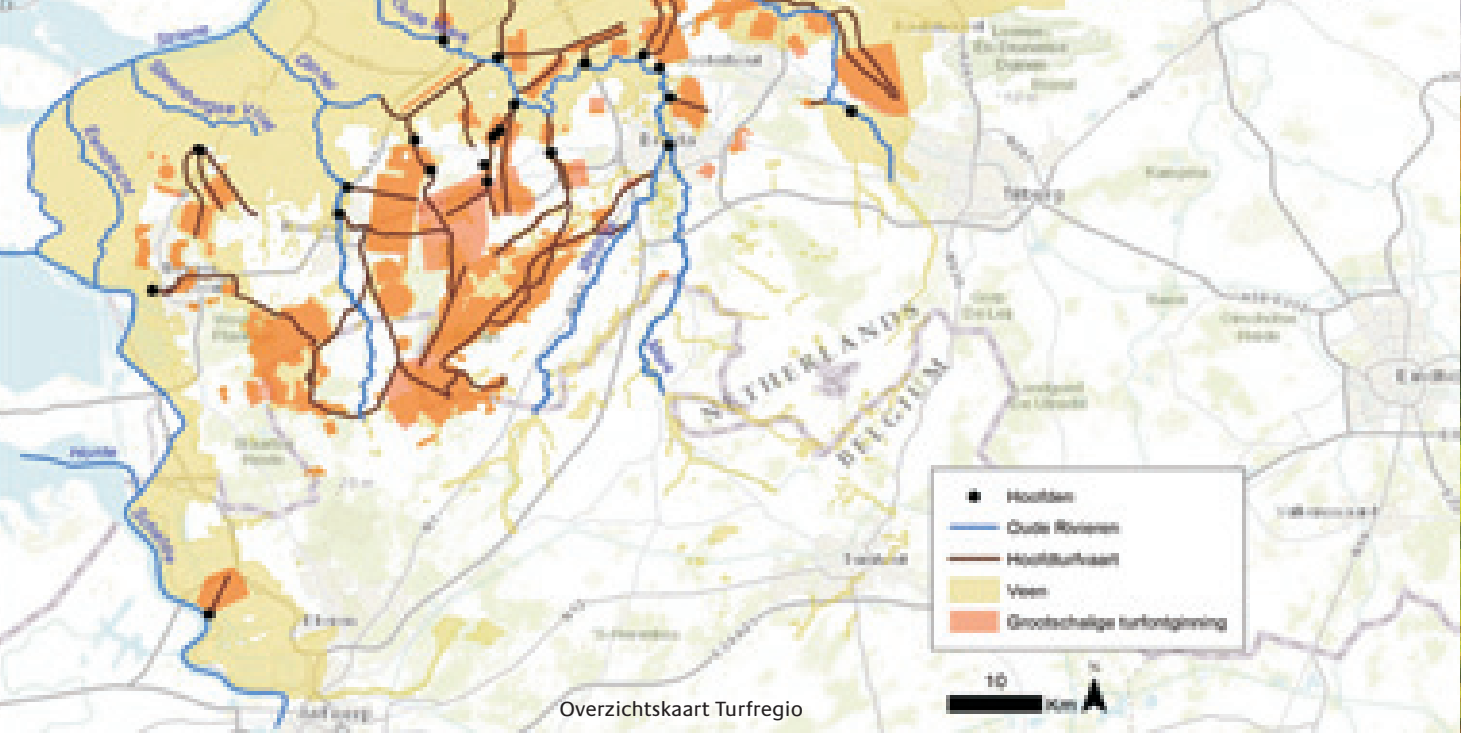
Hartelijk dank aan de gemeente Essen, Kempens Landschap vzw en de lokale verenigingen die hun beste beentje voorzetten om er een heerlijke dag van te maken!

Monitoring

Fauna-akkers

Al enkele jaren leggen we met jagers en andere landschapsbeheerders fauna-akkers aan. Deze akkertjes met bloeiende kruiden, gewassen en grassen bieden voedsel en beschutting aan tal van insecten, vogels en zoogdieren. Onze aandacht ging de laatste jaren vooral uit naar het creëren van een meerwaarde voor stuifmeel- en nectarzoekende insecten zoals (solitaire) bijen en hommels. En hoewel de akkers zoemen van de bedrijvigheid werd er nog niet nagegaan wat er leeft in onze akkers. Hoog tijd dus voor actie!

Deze zomer werd in samenwerking met Natuurpunt Studie en de Koninklijke Antwerpse Vereniging voor Entomologie een eerste monitoring uitgevoerd van de insecten in onze akkertjes. Zo werden onder andere in verschillende jachtgebieden, op een biologisch landbouwbedrijf en in een provinciaal domein insecten geïnventariseerd. De verwerking van de gegevens van de meer dan 160 vangsten verwachten we tegen het einde van het jaar.

Turfrelicten in beeld

5 eeuwen turfwinning tussen Antwerpen en Breda

© Heemkundige Kring Swerter Scive

© Heemkundige Kring Swerter Scive

© Ben Steffen

Lang voor er nog maar sprake is van België, Nederland of Vlaanderen wordt er gedurende bijna vijf eeuwen turf gewonnen in het gebied tussen Antwerpen en Breda. In 1263 gaat bij Halsteren (Noord-Brabant) de spade voor het eerst in het veen. De laatste turfschuiten varen in 1733 vanuit de Nol in de Kalmthoutse heide naar Roosendaal. In 1743 krijgt Breda de laatste turf vanuit de Ma(a)tjes bij Nieuwmoer. In de zoektocht naar brandstoffen wordt een hele landschapslaag afgegraven. Tastbare getuigen van het turfverleden zoals het samenhangende geheel van turfvaarten, nederzettingen van veenarbeiders, uitvoerhavens, bruggen en aquaducten verdwijnen samen met de veenlaag. Aan de oppervlakte komt het onder het veen verborgen zand, kenmerkend voor de Kempen. Moelijk om voor te stellen dat dit gebied met zijn zandwegen, dennenbossen, heidegebied en land-bouwgronden een voormalig veengebied was.

Energiebron

Vanaf de middeleeuwen is turf zowel voor industrieën zoals brouwerijen en steenbakkerijen als voor gezinnen een courant gebruikte brandstof. De ontdekking van steenkool, aardolie en aardgas laten nog eeuwen op zich wachten. Bovendien komen er beperkingen op het kappen van hout. Door de toenemende bevolking en de groei van de steden breidt ondertussen het boomloze heideareal zich in de Kempen uit. Voor de energievoorziening is men aangewezen op turf. Tussen Antwerpen, Turnhout, Geertruidenberg en Willemstad werd een oppervlakte van ongeveer 1200 vierkante kilometer bedekt met veen.

Van veen tot turf

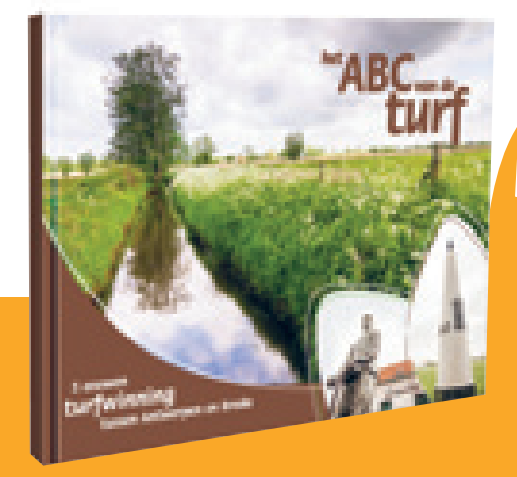
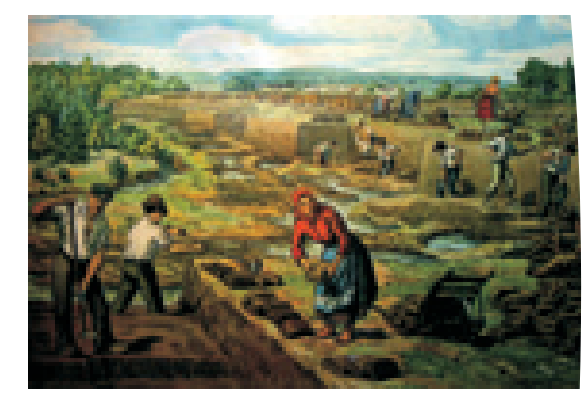
De wijze waarop turf geproduceerd wordt kan sterk verschillen van plaats tot plaats. Toch kunnen we het proces van de turfwinning beschrijven aan de hand van 4 werkwoorden: winnen, drogen, op loten zetten en porren. Met winnen bedoelen we het uitgraven en het in de gepaste vorm snijden van veen. Bij het drogen verliezen de veenblokken 60 % van hun gewicht en worden ze turf. Om de turf tegen de werking van regen of vorst te beschermen, wordt de aangedroogde turf op hopen of kloten gestapeld. Tot slot wordt de turf op de schepen geladen. Dit laden wordt ook wel porren genoemd.

Transport

Langs een ingenieus netwerk aan bevaarbare kanalen gaat de turf van producent naar consument. In de veengebieden woont immers bijna niemand uitgezonderd de turfarbeiders. De grote afnemers wonen in Brugge, Gent en Antwerpen, de drie grote turfmarkten voor deze streek. Deze afnemers laten hun brandstof vanuit grote commerciële turfgraverijen door smalle lange onbemande schuiten over turfvaarten tot de grote uitvoerhavens zoals Bergen op Zoom, Roosendaal en Breda brengen. Daar wordt de lading op grotere bemande zeewaardige zeilschepen overgeladen. De schuiten of pletten worden door turfarbeiders getrokken op de vaartkanten van de 'turfkanalen'. De grotere turfvaarten hebben zich in de regio geleidelijk ontwikkeld tot een turfvaartstelsel. In totaal is er ongeveer 300 kilometer aan turfhoofdvaarten gegraven in vijf eeuwen turfgeschiedenis.

De hoofdrolspelers van het turfverhaal

Voor hard labeur zoals turfwinning, is een klein leger aan arbeiders nodig. Moerdelvers reizen dan ook tot 50 kilometer naar de 'moervelden'. Tijdens de week verblijven de moerarbeiders daarom in ter plaatse opgetrokken tijdelijke bouwswels. In de driehoek Antwerpen - Geertruidenberg - Willemstad werken bonkers, kaardenzetters, keetmeiden en vele anderen zij aan zij voor de moerkopers aan de grootchalige afgraving van meer dan 1200 vierkante kilometers veengrond. Omwille van de grootchaligheid is de organisatie complex. Aanvankelijk kopen moerkopers van adellijke komaf gebruiksrechten op gronden van hertogen en abdijheren. Na verloop van tijd treden ook de lagere adel en de meer gegoede klassen tot de moerconcessiemarkt. Op veel kleinere schaal steken en baggeren boeren hun eigen turf bij elkaar voor huishoudelijk gebruik.

Nieuw!

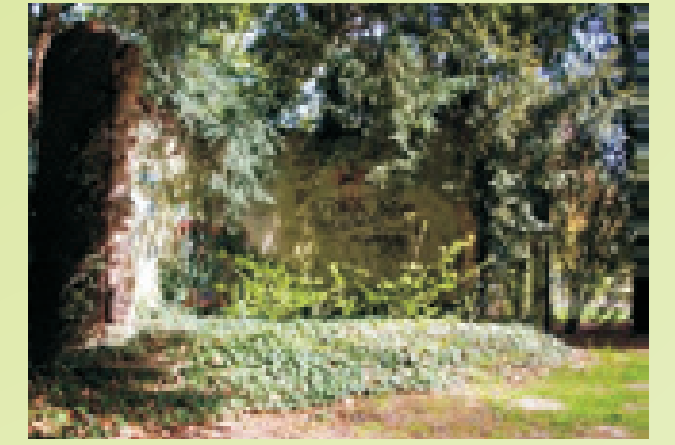
ABC van de turf

Wil je meer weten over de vroegere turfongtginningen? Ontdek dan snel het ABC van de turf. Aan de hand van het ABC worden 5 eeuwen turfwinning in de grensregio van de provincies Noord-Brabant en Antwerpen uit de doeken gedaan. Je kan het ABC bij ons verkrijgen door een mailtje te sturen of te bellen.

Tel. 03 312 87 11
e-mail: kevin.grieten@rldv.provant.be

Buitengewone plekjes

Laat je stem horen!

In april lanceerde Regionaal Landschap de Voorkempen in samenwerking met het gemeentebestuur een oproep voor buitengewone plekjes in onze gemeente. In het totale werkingsgebied van Regionaal Landschap de Voorkempen werden 230 plaatsjes aangemeld als buitengewoon plekje. Een jury bestaande uit een vertegenwoordiger van onze gemeente, een medewerker van de provincie Antwerpen en een medewerker van het regionaal landschap, hebben per gemeente aan de hand van vooropgestelde criteria een shortlist aan 'Buitengewone plekjes' samengesteld. In september kreeg het grote publiek de kans te stemmen op zijn of haar favoriete verrommelde plekje. Het winnende plekje krijgt begin 2014 een groene renovatie.

Benieuwd naar de winnaar in jouw gemeente? Ontdek het op www.buitengewoneplekjes.be

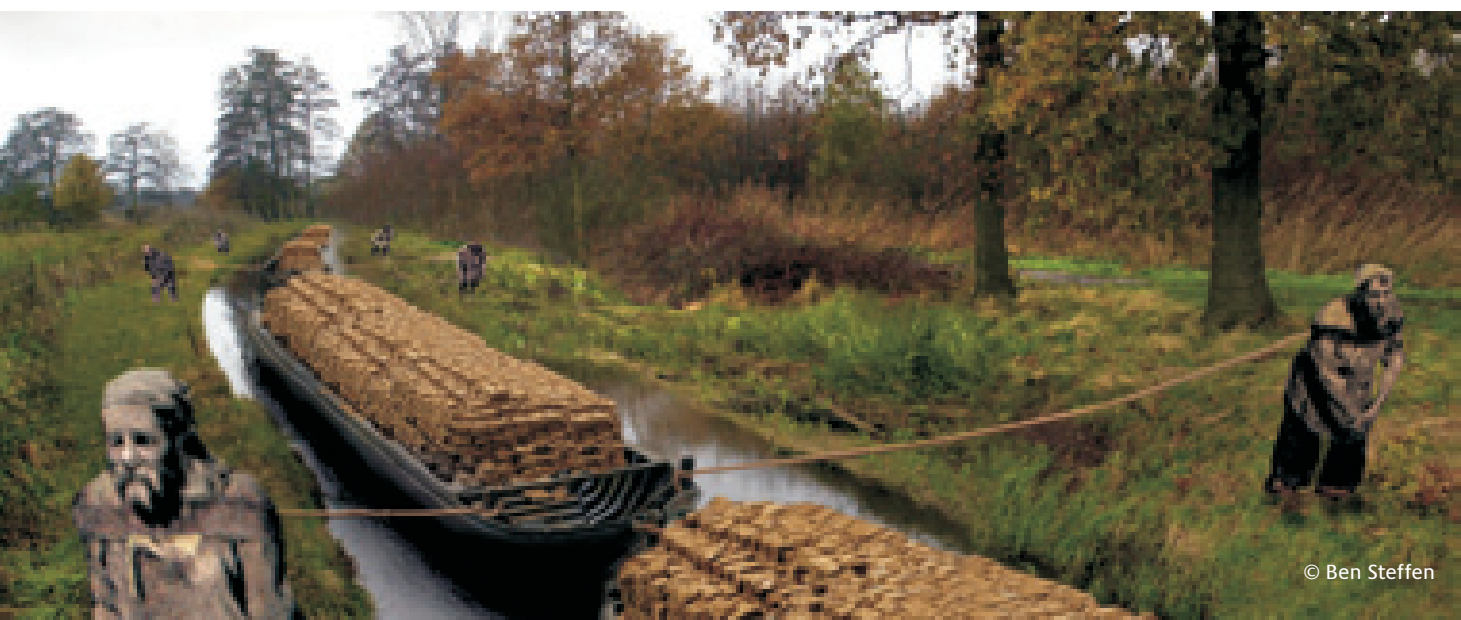
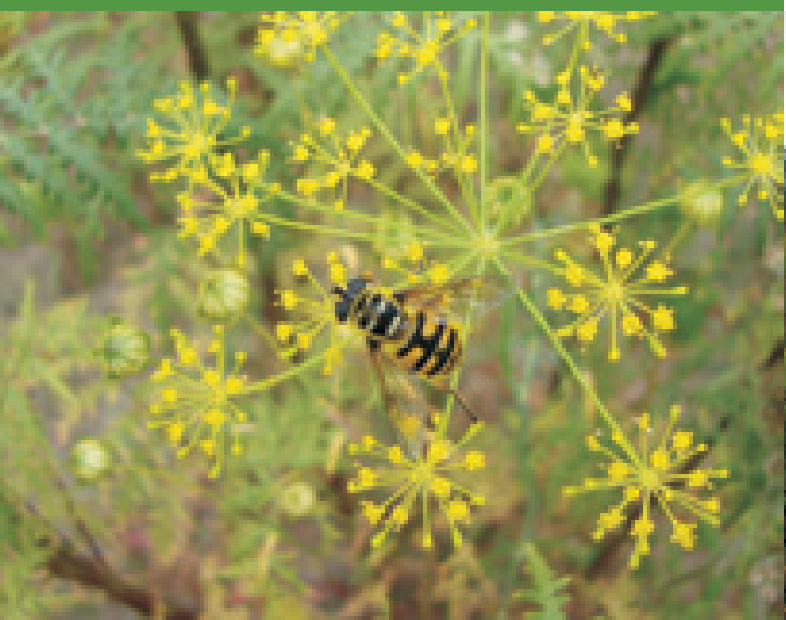
Stripspoorlus

Je kan vanaf heden in de gemeenten Brecht en Wuustwezel terecht voor een "Stripspoorlus", een themaroute in het kader van de Striproute. De Stripspoorlus is 34 km lang en heeft 8 belevingspunten rond natuur, landschap en erfgoed. Met een begeleidende brochure, een potlood en de hulp van strippfiguren Tuijzenflood en Junior Suske en Wiske word je op pad gestuurd om het prachtige landschap in Brecht en Wuustwezel te ontdekken!

De brochures zijn te verkrijgen bij Toerisme Brecht en Wuustwezel!

Op maandag 24 juni werd deze Stripspoorlus plechtig ingehuldigd door leerlingen van de Basischool In 't Groen uit Sint-Lenaarts en leerlingen van GLS De Wissel uit Wuustwezel. Gelukkig kon de regen de pret niet bederven!

© Ben Steffen